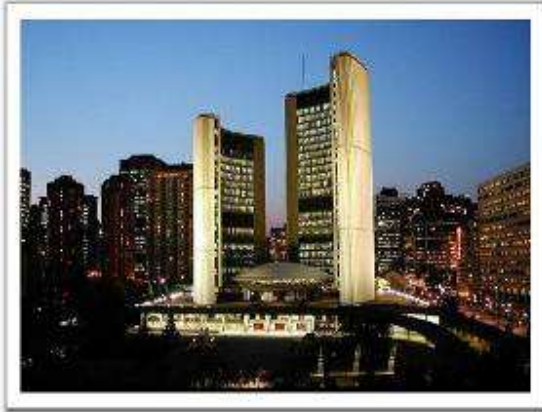

در سال دوهزاروپنجاه درجهان چه واقع خواهد شد؟

پژوهشی از (خجسته زیمرواسکاری)

02-06-08

با در نظر داشت معیارهای امروزی، شهرها در جوامع سنتی اغلب بسیار کوچک بودند. مثلا شهر بابل یکی از بزرگ ترین شهرهای باستانی خاور نزدیک شاید در دوران اوج خود نفوسی بیش از پانزده یا بیست هزار نفر نداشت. نخستین شهرهای جهان حدود 3500 سال پیش از میلاد، در دره های رود نیل، دجله و فرات، سند، بلخ و سمرقند و بخارا امروزی پدیدار شدند.

در بیشتر شهرهای جهان باستان با وجود تمدن مختلف، برخی ویژگی های مشترک یافت می شود. شهرها معمولا دارای دیوار بودند. این دیوارها که اساسا با اهداف نظامی و به منظور دفاع از شهر در برابر حمله دشمنان برپا می شد، بر جدایی اجتماع شهری از روستا تاکید می کرد. ناحیه مرکزی شهر که اغلب شامل فضای عمومی بزرگی بود، گاه در درون دیوار داخلی دومی احاطه می شد. مرکز شهر اگرچه معمولا دارای بازار بود اما با نواحی تجاری که در هسته شهرهای امروزی یافت می شوند کاملا فرق داشت.

ساختمان های اصلی تقریبا همیشه مذهبی و سیاسی بودند، مانند معابد و کاخ ها یا دربار که در مرکز شهر یا نزدیک مرکز قرار داشتند؛ در حالی که طبقات غیرممتاز نزدیک به کناره های شهر و یا برخی بیرون از دیواره شهر می زیستند. مطالعات شهرهای امروزی نشان می دهد که آنها دگرگونی های اساسی نسبت به شهرهای قدیمی- چه از لحاظ ساخت و طراحی و چه از لحاظ روابط اجتماعی- پیدا کرده اند. زیرا صنعتی شدن شهرها زندگی جدیدی را برای انسان ها تعریف کرده است. شهری شدن در قرن بیستم فرآیندی جهانی است که جهان سوم به گونه فزاینده ای به سمت آن گرایش دارد. قبل از سال 1900 رشد شهرها تقریبا به تمامی مربوط به شهرهای غرب بود ولی بعد از پنجاه سال، افزایش در رشد شهرها در جهان سوم نیز اتفاق افتاد. از نگاه آنتونی گیدنز، دوره اصلی رشد شهرها در طول چهل و چند سال گذشته بوده است.

روی هم رفته، رشد نفوس شهری بسیار سریع تر از رشد نفوس جهانی است. سی و نود درصد نفوس جهان در سال 1975 در نقاط شهری زندگی می کردند؛ طبق برآوردهای سازمان ملل این رقم در سال 2000 به 50 درصد رسید و در سال 2025 به 63 درصد می رسد. بنابر پیش بینی ها تا 50 سال آینده جهان به سرعت در حال رسیدن به مرحله ای است که در آن دو سوم جامعه بشری در شهرها زندگی خواهند کرد. شش کارشناس دیدگاه های خود را درباره جهان شهری در سال 2050 اینگونه بیان کردند: «هاتک دیتمار» کارشناس حمل و نقل در آمریکا است. وی امیدوارست در سال 2050 شهرهایی را ببینیم که در آنها رابطه صمیمانه تری میان شهرها و فضاهای غیرشهری اطراف آنها برقرار باشد؛ چه از نظر استفاده از مصالح محلی و چه به لحاظ بهره گیری از معماری سنتی و بومی. به اعتقاد او باید به سمت شهرهایی برویم که محور آنها به جای موتورسواری، پیاده روی باشد و براساس بود چه غذا و انرژی طراحی شده باشند. سرپرست بنیاد «پرینس برای فضاهای شهری» می گوید: به این منظور یکی از طرح های موجود، حرکت به

سوی الگوهای بی زمان است یعنی ساختمان هایی که به جای آنکه صرفاً شگفت انگیز باشند، برای مصارف مختلف ساخته شده باشند. باید به فکر آن باشیم که محل کار ما به محل زندگی ما نزدیک باشد. به این ترتیب از شدت ترافیک کاسته می شود. آن وقت شهرها به جای یک مرکز، چند مرکز خواهند داشت. بیشترین نگرانی هاتک دیتمار از آن است که در آینده، اگر انرژی بیش از حدگران و کمیاب شود، نفوس به دو بخش محروم و برخوردار از انرژی تقسیم شود. این وضعیت می تواند بی ثباتی بیشتری را پدید آورد، چون بیشتر شهرها با نوعی زراعت وابسته و به نفت تغذیه می شوند و چنان وضعیتی بیش از حد هراس انگیز خواهد بود. بنیاد «پرینس برای فضاهای شهری» توسط پرنس چارلز (ولیعهد بریتانیا) برای ترویج طرح های ساختمانی سنتی بنیان گذاشته شده است.

«مایکل دیر» استاد رشته جغرافیایی دانشگاه کالیفرنیا جنوبی معتقد است: یکی از تاثیرات سرمایه داری جهانی، ایجاد جهانی است که بیش از پیش قطبی شده است. از یک طرف شما چیزی دارید که همکارم «مایک دیویس» آن را سیاره حلیی آبادها می نامد و از سوی دیگر با پدیده شهرهای زرین روبه روید. نویسنده کتاب «وضعیت شهری پسامدرن» می گوید: این قطبی بودن در داخل شهرها وضعیتی را ایجاد می کند که می توان آن را شهرنشینی پسامدرن نامید و تا سال 2050 شاهد گسترش این پدیده خواهیم بود. در این شرایط شهرها بیش از یک مرکز خواهند داشت. اگر به شهرهای جنوب کالیفرنیا یا به شهر بارسلون اسپانیا دقت کنید این پدیده را خواهید دید. این شهرها یک هسته مرکزی ندارند. برای مثال، لاس آنجلس 20 یا 30 مرکز دارد. الگوی سفر بامدادی به مرکز شهر در آنجا وجود ندارد. در ضمن، این وضعیت به معنای آن است که مدیریت شهری هم متمرکز نیست.

در این روش، شهرها حول یک مرکز شکل نمی گیرند بلکه بعد از ساخته شدن شهر، مراکز متعددی برای آن در نظر گرفته می شود. به این ترتیب شما یک شهر چند پاره خواهید داشت. مثلاً لاس آنجلس در مساحتی حدود چهارده هزار مایل مربع پراکنده است. این موضوع موقعیت هایی را برای خودمختاری مناطق فراهم می کند. داراها و نادارها هر یک مناطق و فضای حیاتی خود را دارند. مناطق خودمختار در محدوده این شهرها پدید می آیند. «نایجل تریفت» معاون دانشگاه واریک انگلستان حدس می زند که تا سال 2050 موضوع پایداری انرژی در شهرهای بزرگ جهان توسعه یافته به شکل عمده ای تبدیل شود و می افزاید: در آن شرایط گسترش شهرها آنگونه که در آمریکا دیده ایم، به ناچار متوقف خواهد شد. در اروپا باید اوضاع بهتر باشد چون در مجموع شهرهای اروپایی جمع و جورترند. حتی اگر به لندن نظری اندازید، در مقایسه با شهرهای آمریکا، شهر چندان گسترده ای نیست.

به نظر وی مسئله اصلی این است که آیا گرم تر شدن آب و هوای زمین، تاثیر نامساعدی بر شهرها می گذارد یا نه؟ در مورد شهرهای نزدیک به آب مانند لندن، آب گرفتگی و سیلاب می تواند خطرناک باشد. در واقع این وضعیت از هم اکنون نیز آغاز شده است. این دانشمند علوم اجتماعی و جغرافیایی انسانی اعتقاد دارد که این به معنای یک وضعیت شوم و وخیم نیست، اما برای مقابله با آن دولت باید بی سروصدا دست به اقدامات اساسی بزند. به نظر می رسد تاکنون تنها نیمی از چاره جویی لازم برای این وضعیت شده باشد. بعضی از شیوه های حمل و نقل در آینده مشکل ساز خواهند بود. تا ده یا پانزده سال آینده صنعت مسافرت هوایی رفته رفته رو به زوال خواهد گذاشت. وضعیت در دیگر نقاط جهان به منطقه بستگی دارد. بعضی از نقاط آسیا و آفریقا بدترین وضعیت آب و هوا را خواهند داشت.

برخی شهرها به شدت آسیب پذیر خواهند بود. برای جلوگیری از این مشکلات اقدام جهانی لازم است. به نظر نایجل تریفت - بهتر است به فکر یک بودجه عمومی جهانی برای شهرهای مختلف در اطراف و اکناف جهان باشیم. «استیفن گراهام» استاد جغرافیه انسانی دانشگاه دارام انگلستان و نگارنده نشریه سایبر سیتیز ریدر معتقد است: در سی یا چهل سال گذشته این نظر وجود داشت که هر چه تکنالوژی و به خصوص تکنالوژی اطلاعاتی پیشرفته تری داشته باشید، نیاز کمتری به جابه جایی و حمل و نقل و ارتباط رویارو با دیگران خواهید داشت و به طور عموم کمتر به شهر متکی خواهید بود. فرض بر این بود که با افزایش پهنای باند ارتباطات، مردم منزوی تر می شوند، اما شواهد حاکی از آن است که اوضاع درست برعکس اتفاق افتد. گرچه این حرف تناقض آمیزی است، اما شواهد حاکی از آن است که هر چه اقتصادها، ارتباطات اجتماعی و فرهنگ ها بیشتر به تکنالوژی پیشرفته متکی می شوند، شهرها هم بیشتر رشد می کنند.

تقاضا برای دیدار رویارو صرف نظر از گسترش تکنالوژی وجود دارد. در هند، چین و آفریقا قضیه دو قطبی تر است. تنها بخش کوچکی از جامعه به تکنالوژی پیشرفته دسترسی دارند. با این حال یک روند افراطی گرایش به دموکراسی در این زمینه مشاهده می شود. مصرف استفاده از ارتباط بی سیم به شدت رو به کاهش

است. همین روند بسیار سریع دموکراتیزه شدن، جای زیادی برای خوش بینی وجود دارد. «والدن بلو» استاد جامعه شناسی دانشگاه فیلپین می گوید: اگر روندهای کنونی ادامه بیابد قدر مسلم تا 50 سال آینده یک کابوس شهری ما را به کام خود خواهد کشید. در جنوب، رشد نفوس شهری دو برابر میزان رشد نفوس کشورهاست. زراعت دیگر جاذبه ای ندارد و مردم دسته دسته قریه ها را ترک می کنند. در عین حال، روند صنعت زدایی، ظرفیت صنایع موجود برای جذب سیل مهاجرین را به شدت کاهش داده است. تولیدکنندگان بومی، کسب و کار خود را در نتیجه واردات ارزان از دست می دهند و سرمایه گذاران خارجی این منطقه را به مقصد چین ترک می کنند تا از نیروی کار ارزان چینی بهره بگیرند. مدیر عمومی «انستیتوت پژوهش و سیاست گذاری تمرکز بر جنوب جهانی» واقع در بانکوک، یکی از نتایج این مهاجرت بدون امکان جذب کارگران مهاجر را ایجاد حلی آبادهای عظیم در اطراف شهرها می داند. 30 تا 40 درصد نفوس مانیل، جاری تا، مکزیکوسیتی و لاگوس در چنین جاهایی زندگی می کنند. در شمال نیز چنین شهرک هایی وجود دارد. حتی در درون شهرهای بزرگ، مناطق فقیرنشین پرنفوس وجود دارد. از جمله واشنگتن پایتخت آمریکا که بیشتر نفوس آن سیاهپوستند و اقلیت سفیدپوستی که در آن کار می کنند شب ها این شهر را به مقصد حومه های ویرجینیا و مریلند ترک می کنند. شاید تنها هنگامی که داراها دریابند امتیازات خود را به قیمت تیره روزی دیگران به دست آورده اند، هراس از نابودی این سیاره این بار موجب یک دگرگونی نسبتا صلح آمیز شود.

خانم «ساسکیا ساسن» از نظریه پردازان برجسته در زمینه تاثیر جهانی بر شهرهاست. وی که نویسنده کتاب «قلمرو، اقتدار و حقوق از قرون وسطی تا مجتمع های جهانی» است، اعتقاد دارد: در 50 سال آینده دورنمای شهری در همه جای دنیا با امروز تفاوت خواهد داشت؛ به خصوص در شهرهای بزرگ و مراکز قدرتمند اقتصادی. تجربه شهرهای امروز اروپا در آینده نادر خواهد بود. شهرهای اروپا بیشتر به شهرهای جهانی جنوب شبیه خواهند شد. اروپا شاهد مهاجرت بیشتری خواهد بود و شهرهای بزرگ حالت شهرهای مرزی را خواهند داشت. در برخی از این شهرها وضعیت های دردناکی خواهیم داشت. شاهد افزایش فقر و تنازعات متعدد خواهیم بود. ما درست در آغاز راه آینده هستیم، اما آن را خوب نمی بینیم. مفهوم سیاسی بودن بازتولید خواهد شد. مفهوم حق به مفهوم حق شهری بدل می شود که معنای آن حق خانه داشتن و برخورداری از آب خواهد بود. در لندن شما حس می کنید که شهر اداره می شود، اما وقتی به نیویارک، مکزیکوسیتی و سانوپولو می روید، این احساس کمتر و کمتر می شود. بپذیریم که ما داریم به این سمت می رویم؛ ابتکارها بیشتر می شود و وضعیت سیاسی تازه، به حاشیه نشینان توانایی مطالبه حقوق خود را از شهر خواهد داد.

بزرگترین و زیباترین شهرهای دنیا هانگ کانگ، چین

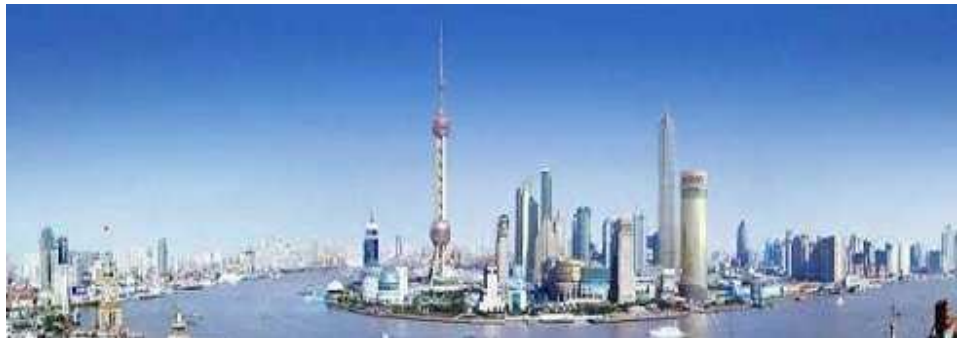
هانگ کانگ به دلایل زیادی یکی از بزرگترین و مشهورترین شهر دنیا است! هانگ کانگ 39 ساختمان بسیار بزرگ با بلندی بیش از 200 متر را دارد و همچنین به خاطر 4 تا از 15 ساختمان بلند دنیا به خود می بالد. همه اینها در یک شهر است! خط افق هانگ کانگ انتخاب گسترده ای از برجهای آسمان سای مجزا با روشنایی و انعکاس زیبای شبانه را به نمایش میگذارد. این شهر یک مثال روشن برای آسمان خراشها و افق پست مدرن است. در نهایت کوهستان به عنوان پشت صحنه این پرده را عظیمترین افق این سیاره کرده است! نفوس: 6.8 میلیون نفر.

شیکاگو

شیکاگو زادگاه آسمانخراشهای مدرن است. در سال 1885 که شیکاگو اولین ساختمان بلندمرتبه استوار خودش را ساخت، آن بلندترین بنا در دنیا نبود، اما اولین مثال از یک فرم جدید مهندسی در جهان بود که تقریباً چهره تمام شهرهای زمین را دگرگون کرد. شیکاگو 17 ساختمان بلندتر از 200 متر دارد که سه تای آنها جزو 20 ساختمان بلند دنیا و بلندترین در آمریکای شمالی هستند. شیکاگو بعضی از عالیترین نمونه های آسمان خراش های مدرن و معماری میان قرن را دارا می باشد. نفوس: 8.5 میلیون نفر.

شانگهای

: حواستان باشد این را با یک پایگاه فضایی اشتباه نگیرید، شانگهای یک شهر واقعی است! پیشرفته ترین و بزرگترین شهر چین. در اوایل قرن بیستم گفته میشد شانگهای بین المللی ترین شهر دنیاست، اما در طی دوران مانو شکوه و جلال خود را از دست داد. اما همانطور که معماری مدرن آن نشان میدهد، اکنون این شهر جایگاه خود را دوباره به عنوان یکی از بزرگترین موتورهای اقتصادی جهان به سرعت به دست می آورد. در شانگهای شما 18 بنای بالای 200 متر خواهید یافت که یکی از آنها که به صورت دیوانه واری بلند است، برج تلویزیونی مروارید مشرق با 468 متر ارتفاع است. نفوس: 13.1 میلیون نفر.

نیویارک

نیویارک یکی از متراکم ترین و گوناگون ترین افقها، با عظیم ترین ساختمانها را دارد. فکر دانم هالیوود در مورد شهر جای تشکر دارد! همچنین افق این شهر قابل شناخت ترین افقها در جهان است. نیویارک 44 ساختمان جالب بالای 200 متر دارد: بیشترین در دنیا! محل برجهای اینک نابود شده تجارت جهانی، ساختمان مرکزی ایالتها، مجسمه آزادی و سازمان ملل متحد. نیویارک مرکز مالی جهان غرب است. نفوس: 21.0 میلیون نفر.

توکیو

توکیو پرجمعیت ترین شهر دنیاست. افق توکیو مشخصات یکتایی دارد که آن را از دیگر شهرهای بزرگ دنیا مجزا میکند. از جمله 15 بنای بالای 200 متر ارتفاع شامل برج توکیو که هر شب رنگش عوض می شود. اما به دلیل تراکم و اندازه عظیم شهر هر گوشه ای به نظر می رسد افق خاص خودش را دارد. با محدودیت های ارتفاع و چراغهای سرخ مورد نیاز که در بالا و وسط همه ساختمانهای بلند مرتبه برق میزند، شهر را تماشایی می کند. توکیو با روشنایی نئون و معماری معاصر یگانه پر شده است. و مانند نیویارک معمولاً در فیلمها به خاطر زیبایی و چشم نواز بودن آن به تصویر کشیده می شود. یک واقعیت جالب: توکیو بزرگترین ناوگان هلی کوپتر دنیا را برای فائق آمدن به شرایط غیر عادی ترافیک را در خود دارد. نفوس: 32.0 میلیون نفر.

سنگاپور

یکی از خوش نقشه ترین و تمیزترین پایتختهای دنیا در جهان، که گویا از اول با یک مدل معماری شهری به دنیا آمده است، پایتخت سنگاپور است. ساختمانها به دلیل محدودیتهای کنترل ترافیک هوایی نباید بیشتر از 280 متر ساخته شوند و این باعث به وجود آمدن ساختمانهای بلند (البته نه خیلی بلند) و سازگار از نظر ارتفاع و مدل شده است که افق آنرا بی همتا کرده است: سه ساختمان با ارتفاع دقیق 280 متر و 5 ساختمان دیگر با ارتفاع بالای 200 متر. ساختمانها عموماً به رنگ روشن هستند و پهنای وسیعی از فضاها سبز در اطراف مرکز شهر وجود دارد. این شهر جنوب شرق، قطعا در نوع خود بی نظیر است. نفوس: 3.8 میلیون نفر.

تورنتو

تورنتو محل برخورد و ملاقات اقوام و ملیت‌های گوناگونی است. تورنتو مرکز تجاری کانادا است. بزرگترین شهر کشور با افقی قابل رقابت. تورنتو 7 ساختمان با ارتفاع بیش از 200 متر شامل ارتفاع شگفت آور 553 متری برج CN دارد، که معمولاً به عنوان بلندترین بنای ساده در جهان مورد اشاره است، در صورتی که اساساً این درست نیست، (زیرا دکل‌های بلندتر از آن وجود دارد). برج CN وسیع‌ترین سطح مشاهده را در کل دنیا دارا می‌باشد، که افق شهر را، بی‌درنگ قابل شناسایی کرده است. نفوس 5.1 میلیون نفر.

کوالالامپور

شاید این برانگیزنده و موثرترین شهر در تمام دنیا است که کمتر از دو میلیون نفر ساکن در خود دارد. در اینجا ساختمان‌های مدرن سر به آسمان کشیده اند، حال آنکه افق شهر بیروبار و متراکم نیست و این به ساختمان‌ها اجازه می‌دهد که بلندپروازی کرده و نمایان تر شوند. کوالالامپور سه تا از 25 ساختمان بلند دنیا را در خود جای داده است، مثل برج‌های جوهره ای، برج‌های پرتونوس و همچنین برج 420 متری منارای کوالالامپور. نفوس: 1.5 میلیون نفر.

شنزن

دهکده ماهیگیری کوچکی که در سال 1970 در حاشیه هانگ کانگ واقع بود، امروز یک شهر کلان با بیش از 4 میلیون نفر جمعیت و 13 ساختمان با بیش از 200 متر ارتفاع شامل مربع شان هینگ (هشتمین ساختمان

بلند دنیا) است. ششون بعد از غروب آفتاب یک شگفتی از نورهای شگفت آور است. شما واقعا نمی توانید تشخیص دهید که شما در یک بازی ویدیویی هستید یا یک شهر واقعی! نفوس: 4.2 میلیون نفر.

سنول

آسمان خراشهای این شهر به چند دسته تقسیم می شوند: بخش تجاری اصلی و بخش سکونتی. بیشتر رشد اخیر در این ساختمانها متعلق به ساختمانهای مسکونی بالای 60 طبقه بوده است. در سنول 10 ساختمان بالای 200 متر موجود است و سایر ساختمانها با ارتفاع یکسان شبیه به یک دیوار به نظر می رسند که آنرا از بقیه متمایز می کند. سنول جایی است که شرق کهن با غرب مدرن به هم پیوسته اند. نفوس: 20.8 میلیون نفر.

سائو پائولو

در اینجا آپارتمانها و ساختمانهای زیادی به صورت فشرده و نزدیک به هم مانند سوزنهایی در زمین فرو رفته اند. سائو پائولو (دربرزیل) نفوسی بالغ بر 18 میلیون نفر دارد. با اینکه ساختمانها خیلی خیلی بلند نیستند (تنها یک ساختمان با ارتفاع بالای 200 متر) اما این چشم انداز مانند یک پشته از ساختمان ها است. سائو پائولو ناوگانی با بیش از 500 هلی کوپتر دارد که دومین ناوگان هلی کوپتر دنیاست. نفوس: 18.3 میلیون نفر.

سیدنی

سیدنی، ویتترین شهرهای استرالیا، شناختنی و آشناترین افقهای دنیا را به خاطر بندرگاه مشهور خود دارد که اغلب از آن به عنوان زیباترین بندر طبیعی جهان یاد می شود. بندر سیدنی خلیج ها و لنگرگاه های بسیاری دارد. این شهر با پل تاریخی بندر و خانه اپرا و خط ساحلی مانند گل خود به یاد آورده می شود. سیدنی 8 ساختمان بالای 200 متر دارد. نفوس: 4.2 میلیون نفر.

فرانکفورت

قطعا یکی از جالب ترین شهرهای اروپا در زمینه چشم انداز افق آن فرانکفور است که خانه 5 ساختمان بالای 200 متر می باشد. این آسمان خراشهای مدرن معمولا در شهرهای اروپایی یافت نمی شوند. در این شهر کنتراست بسیار جالبی وجود دارد: شهر تشکیل شده از معماری سنتی اروپایی با ساختمانهای کوتاه (که بعضی از آنها بیش از 1000 سال قدمت دارند) و برجهای مدرنی که از بین آنها سر برآورده اند. اما به هر حال این برانگیزنده احساسات است. نفوس: 4.1 میلیون نفر.

دوبی

آیا این یک سراب در خاورمیانه است؟ به نظر می رسد در میان بیابانهای خاورمیانه، در ورای ناکجا آباد شهری دیده میشود! اینجا دوبی است، که مدرن ترین معماری را در دنیا عرضه میکند. مکان بلند مرتبه ترین هتلها و ساختمانهای مسکونی در جهان و در حال حاضر طرح ساخت بلندترین ساختمان جهان را در آینده دارد. وقتی که شهر متراکم نباشد، هر ساختمان جالبی و شگفتی خاص خود را خواهد داشت. تمام ساختمانهای بالاتر از 200 متر این شهر بعد از 1999 ساخته شده اند و این نشان می دهد که این شهر تا چه حد جدیدالتاسیس است. نفوس: 1.6 میلیون نفر.

گوآنژو

شاید به عنوان آخرین انتخاب، بد نباشد که کسب اطلاعات بیشتر و قضاوت در مورد تصویر این شهر چینی را به خود شما واگذار کنیم. نفوس: 4.1 میلیون نفر. (دایرة المعارف بزرگ زرین ، فصل نوو اصالت.)